

ארליך מרדכי, 20.05.2005, חיפה. מכתב לוועד ארגון יוצאי קובל:

שלום רב!

נולדתי ב- 1916. אבא שלי כונה "שמוליק גלייזר" כי היה זגג לפני שפתח את חנות הנעלים ברחוב וורשבסקה 77. להורים נולדו 5 ילדים, בת אחת וארבעה בנים. הבת פייגה נולדה בשנת 1912, אחי הרן ז"ל נולד בשנת 1914 ונפטר בשנת 1932/3 ושני אחים צעירים ממני- יצחק יליד 1918 ומשה יליד 1921.

אני בוגר ביה"ס "הרצליה" בקובל, תלמיד של המורה חיים הוכברג ז"ל, בימי מחלתו הייתי מבקר אותו כמעט כל יום. הערכת גמ גם את המורה בינה פרידמן, מורה לשפה והיסטוריה פולנית. את ביה"ס סיימתי בשנת 1931 ועמדתי על פרשת דרכים. להמשיך בלימודים בגימנסיה "תרבות" או ללמוד מקצוע. המצב הכלכלי בבית היה רע עקב מחלתו של אחי הרן ז"ל שחלה בשחפת וההוצאות הרפואיות היו רבות. לבסוף הוחלט שאלמד מקצוע ולמדתי טכנאות שיניים ואבא שילם שכר לימוד די גבוה במטבע חוץ. עבדתי במקצוע תקופה מסוימת אצל רופאת השיניים ד"ר פריילכמן שבעלה היה טכנאי שיניים, עד לגיוסי לצבא הפולני.

גויסתי באפריל 1938 ושרתתי בחיל הרגלים. גמר השרות היה צריך להיות בספטמבר 1939. בחודש אוגוסט המצב הביטחוני היה מתוח והיה ברור שלא נסיים את השרות בזמן. ב- 1 בספטמבר הצבא הגרמני פלש לפולין ובאותו יום הוציאו אותנו מחוץ לעיר, הושבענו ע"י רב צבאי וב- 4 לספטמבר הסיעו אותנו ל"חזית". עברנו את לובלין והגענו לנהר הוויסלה, הצבא הגרמני היה כבר על שפת הנהר מהצד השני. באותו ערב הייתי עם עוד חייל נוסף פולני בתצפית על שפת הנהר ושמענו את קולם של הגרמנים.

למחרת בבוקר שמנו לב שאין אף קצין בשטח והצבא בנסיגה. אני עם החייל שהיה איתי, מצוידים ברובים, התחלנו ללכת לכיוון חלם. בליל יום כיפור עברנו את העיירה טישוביץ וכולה בערה. הגרמנים עברו בעיירה והציתו אותה. לאחר כמה ימים הגענו לעיירה בולגוריי, עיירה יהודית טיפוסית. לפנות ערב התחולל קרב תותחים בין הצבא הרוסי והצבא הגרמני והצבא הרוסי נכנס לעיירה. הסובייטים עצרו אותי ואת החייל הפולני, החרימו את הרובים ולאחר שהוכחתי להם שפני לעיר מולדתי קובל- מקום מגורי- שוחררתי והמשכתי בדרכי. רוב הדרך עשיתי ברגל וכעבור יומיים הגעתי לקובל. ע"י החנות של אבי היה תור עצום והחנות היתה כמעט ריקה מנעליים.

הסובייטים הוציאו לכל אזרח תעודת זהו ורשמו לו מקצוע "סוחר לשעבר". ערערתי על כך לפני ועדת ערעור ושינו לי את הרישום ל"בן של סוחר לשעבר". זאת היתה הקלה מסוימת. אבא שלי חזר למקצועו כזגג ולמרות היותו סוחר לשעבר, משרד השיכון הסובייטי קבל אותו לעבודה ועבד בזיגוג חלונות בשיכונים שהוקמו בלובומל.

ב- 22.6.1941 יום פלישת הגרמנים לרוסיה קבלתי צו גיוס ופקודה להתייצב מיד בנקודה מסוימת. אבא ליווה אותי לנקודת ההתייצבות, דחף לי 300 רובל ונפרדנו. אני הייתי "המסכן" היוצא לחזית ובני המשפחה, הורי, אחותי, בעלה עם 2 ילדים קטנים ושני אחיי נשארו בבית וכולם נספו.

המגויסים במשאיות הוסעו למרכז אוקראינה והגענו לעיר פחלוקי. הצבא הוציא את החיילים היהודים (בוודדים במספר) ואת החיילים האוקראינים וברכבת משא תוך נסיעה ארוכה הגענו לאורל, לעיירה בשם ליסבה. עבדנו במפעל גדול, זכיתי להיות מנהל עבודה ושלטתי על בני נוער שעבדו במפעל וזאת עד סיום המלחמה. חדשות שמענו רק מרדיו מוסקבה ושמענו איך קובל עוברת מלחמה קשה.

ניתנה לנו אפשרות להתקשר הביתה למשרד המלחמתי ולברר מה גורל בני המשפחה. עשיתי כך, ציינתי את כל הפרטים אחד-אחד וכעבור זמן קצר (יחסית) קבלתי תשובה שלא מצאו אותם ומקום מגוריהם "לא ידוע".

בהתאם להסכם בין רוסיה והממשלה הפולנית ניתן לכל אזרח לחזור לפולין, וכך עשיתי. לאחר נסיעה של כמה ימים ברכבת משא הגענו לפולין. בדרך פגשתי יהודי קובלאי שאמר לי שאין אפשרות להגיע לקובל מאחר ופסי הרכבת מבריסק לקובל נהרסו. כ"כ אמר לי שאף יהודי לא נשאר בקובל.

שליחים מטעם המפלגות הישראליות, אנשים ברמה, גייסו את היהודים. הצטרפתי לתנועת "הנוער הציוני" והובאנו לשלזיה התחתית לעיר בילוה (מקודם לנגן בילאו).

לאחר כמה חודשים עברנו לצכיה, אוסטריה, איטליה עד שהעלו אותנו על ספינת מעפילים וב- 12 למאי 1947 הפלגנו כ- 1450 מעפילים דחוסים כסרדינים. הבריטים תפסו אותנו לפני שהתקרבו ארצה.

הובאנו לחיפה והועברנו באונית מאסר לקפריסין. 14 חודש היינו במחנה אוהלים. התחנתי בקפריסין וביולי 1948 הבריטים אפשרו למבוגרים ולצעירים (מתחת גיל הגיוס) לעלות ארצה. בארץ נולדו לי 2 בנים: הנוך יליד 1949 מתגורר בקרית שמונה. מנהל במכללת תל-חי ולו 2 בנים ובת נשואה המתגוררת בירושלים. הבן השני אורי יליד 1951 מתגורר בכפר ורדים, מנהל מפעל באזור "תפן" ולו בת ו- 3 בנים, אחד מהם נשוי.

מרגלית יצחק ז"ל

בארץ השתקעתי בחיפה ולאחר התייצבות בלשכת הגיוס קבלתי חופשה לשבועיים ולמחרת התחלתי לעבוד "בוועד היישוב למען המגויס ומשפחתו". שוחררתי מהגיוס ובשנת 1952 הועברתי למחלקת הנכסים במשרד הביטחון ותוך זמן קצר הייתי העוזר הראשי במרחב הצפון עד ליציאתי לגמלאות בשנת 1980.

וכמובן הייתי עוזרו של יצחק מרגלית בתקופת כהונתו כמנהל מח' הנכסים. היתה זו תקופה נהדרת לעבוד עם יצחק מרגלית. פגישות, סיורים בצפון, למדתי ממנו רבות. יצחק בהיותו פעיל בוועד התכנון והבנייה להקמת "היכל ווהלין" פנה אלי ובקש שאצטרף לוועד בחיפה. נעניתי לבקשתו והייתי פעיל בהתרמת יוצאי ווהלין ובאיסוף כספים. לא אשכח את תקופת עבודתי עם יצחק מרגלית ז"ל.

תמונות של שיינדל זסק

בדף 21 בחוברת דפי-מידע מס' 12, בתמונה התחוננה שיהודית כפרי העבירה לכם נמצאת אחותי פייגה, הקיצונית מצד ימין (תמונה מצורפת). אני מעוניין מאוד לקבל העתק מתמונה זאת. באם יש לכם האפשרות להמציא לי העתק מהצילום אודה לכם.

התמונות שאני מצרף למכתב זה: אחת היא של אחותי, קבלתי אותה מ-ר. לרנר באחת האזכרות של יוצאי קובל שהשתתפתי בה. גם את תמונת אחי יצחק קבלתי באחת האזכרות, מיעקב מלרושקה שאחי הקדיש לו את התמונה.

בתודה ובברכה מרדכי ארליך.

ארליך יצחק. נולד בשנת 1918, נספה בשואה. בגב התמונה רשום: "למזכרת נצה למורי יעקב מלירסקה אני מקדיש את תמונתי, יצחק הרליך. קובל 10.5.1933"

זילברברג (ארליך) פייגה. ילידת 1912, נספתה בשואה עם בעלה ושני ילדיה הקטנים. בגב התמונה רשום: קובל 30.3.31

הקבוצה של שיינדל זסק בקובל. בגב התמונה רשום: "חזק! קובל 18.6.29 ר. לרנר ש. גרינברג פ. הרליך בת-שבע צ. שפילמאן."

פייגה ארליך קיצונית מימין